

In the Soviet period, Azerbaijani was standardized and developed further under the Cyrillic alphabet, but after Azerbaijan’s independence in 1991, the Latin alphabet was officially restored. Today, Azerbaijani is the state language of the Republic of Azerbaijan, spoken by over 30 million people worldwide (including in Iran, Turkey, and the Caucasus).

Although Uzbek and Azerbaijani belong to different branches of the Turkic family (Karluk and Oghuz respectively), they share fundamental typological similarities in phonology, morphology, and syntax.

Both are agglutinative languages, meaning they form words and grammatical relations by adding suffixes to a root. They exhibit vowel harmony, SOV (subject-object-verb) word order, and an absence of grammatical gender.

Word	Uzbek	Azerbaijani	Meaning
Kitob	Kitab	Kitab	Book
Suv	Su	Su	Water
Yurak	Ürək	Ürək	Heart
Yil	İl	İl	Year
Odam	Adam	Adam	Human

Differences arise mainly in phonetics and lexical borrowings. Azerbaijani has absorbed more Persian and Arabic vocabulary due to its geographic proximity to Iran, while Uzbek retains stronger Central Asian features and a richer blend of Persian, Arabic, and Russian elements.

Both Uzbek and Azerbaijani have achieved full functional and institutional status as state languages of independent republics. They are taught at all levels of education, used in government, literature, science, and media, and have vibrant diasporas promoting their use globally.

In recent decades, both languages have undergone modernization and digitalization, with expanding terminology in fields like information technology, medicine, and law. Moreover, cultural and linguistic cooperation between Uzbekistan and Azerbaijan — including joint academic projects and literary exchanges — contributes to strengthening the unity of the Turkic-speaking world.

Conclusion

The Uzbek and Azerbaijani languages share a common Turkic heritage that dates back over a millennium. Despite their separate geographical and political trajectories, both languages have preserved their core grammatical structures and typological features inherited from ancient Turkic.

Their evolution reflects not only linguistic change but also the historical experiences, migrations, and cultural exchanges of their respective peoples. Today, as both nations strengthen their independent identities, the Uzbek and Azerbaijani languages stand as living symbols of resilience, cultural pride, and unity within the broader Turkic world.

References:

1. Alisher Navoi. Muhakamat al-Lug‘atayn (The Comparison of Two Languages). Tashkent: G‘afur G‘ulom Press, 1983.
2. Aliyev, A. Developmental Stages of the Azerbaijani Language. Baku: Sharq-Qarb, 2012.
3. Baskakov, N.A. Introduction to the Study of Turkic Languages. Moscow: Nauka, 1962.
4. Do‘stqorayev, B. The History of the Uzbek Language. Tashkent: Uzbekistan Press, 2005.
5. Golden, Peter B. An Introduction to the History of the Turkic Peoples. Wiesbaden: Harrassowitz, 1992.
6. Johanson, Lars & Csató, Éva Á. (eds.). The Turkic Languages. London: Routledge, 1998.
7. Mahmud al-Kashgari. Divanu Lug‘at at-Turk (Compendium of the Turkic Dialects). 1072–1074.
8. Məmmədli, F. Azərbaycan Dilinin Tarixi (The History of the Azerbaijani Language). Baku: Elm, 2004.
9. Qosimov, B. General Features of Turkic Languages. Tashkent: University Press, 2010.
10. Yusuf Khass Hajib. Kutadgu Bilig. Translated by R. Dankoff. Leiden: Brill, 1983.

BADIIY TARJIMADA MILLIY KOLORITNI SAQLASH MUAMMOSI

Lespayeva Ayana Janyabay qizi
Turmamatova Dilsora Nomozboy qizi
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Turizm fakulteti Xorijiy til va adabiyoti yo‘nalishi
2-bosqich talabalari
Email:britancass@gmail.com

Annotatsiya: Tarjima san'ati doimo murakkab va chuqur tafakkur talab qiladigan jarayon sifatida e'tirof etiladi. Ayniqsa, badiiy asarlarning tarjimasi nafaqat til vositalarining to'g'ri va aniq ko'chirilishini, balki matnda ifodalangan milliy ong, madaniyat, urf-odatlar, psixologiya va xalqona mentalitetni ham yetkazish masalasini dolzarb qilib qo'yadi. Tarjimona bu ma'noda oddiy tilshunos emas, u tarjima qilinayotgan matn asosida bir millat hayotining, tafakkurining, tarixining ham ma'lum bir qismini boshqa tilga o'tkaza oladigan ijodkor hamdir. Tarjima jarayonida matnga singib ketgan milliy koloritni, ya'ni milliy ruh va rang-baranglikni but shaklda saqlab qolish esa eng muhim va eng mushkul vazifa bo'lib qolmoqda.

Kalit so'zlar: badiiy tarjima, milliy kolorit, tarjima muammosi, madaniy kontekst, til o'ziga xosligi, urf-odatlar, milliy ruh, leksik-semantik moslashuv, xalq mentaliteti, badiiy uslub.

THE PROBLEM OF PRESERVING NATIONAL COLOR IN LITERARY TRANSLATION

Lespayeva Ayana Janyabay qizi
Turmamatova Dilsora Nomozboy qizi
Chirchik State Pedagogical University, Faculty of Tourism,
Foreign Language and Literature, second year students
Email:britancass@gmail.com

Abstract: The art of translation has always been recognized as a complex and deep process requiring deep thought. In particular, the translation of works of art raises the issue of not only the correct and accurate transfer of language means, but also the transmission of national consciousness, culture, traditions, psychology and folk mentality expressed in the text. In this sense, a translator is not an ordinary linguist, but also a creator who, based on the text being translated, can transfer a certain part of the life, thinking, and history of a nation into another language. In the process of translation, preserving the national color, that is, the national spirit and diversity, which are embedded in the text, in an authentic form remains the most important and most difficult task.

Keywords: literary translation, national color, translation problem, cultural context, language specificity, traditions, national spirit, lexical-semantic adaptation, folk mentality, artistic style.

ПРОБЛЕМА СОХРАНЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО КОЛОРИТА В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ПЕРЕВОДЕ

Леспаева Аяна Джанабай кызы
Турматова Дилсора Номозбой кызы
Чирчикский государственный педагогический университет
Факультет туризма, Иностранный язык и литература
Студенты 2 курса
Email:britancass@gmail.com

Аннотация: Искусство перевода всегда осознавалось как сложный и глубокий процесс, требующий глубокого осмысления. В частности, перевод произведений искусства ставит вопрос не только о правильной и точной передаче языковых средств, но и о передаче национального сознания, культуры, традиций, психологии и народного менталитета, выраженных в тексте. В этом смысле переводчик — не просто лингвист, но и творец, который, опираясь на переводимый текст, способен передать на другом языке определённую часть жизни, мышления и истории народа. В процессе перевода сохранение национального колорита, то есть национального духа и многообразия, заложенных в тексте, в аутентичном виде остаётся важнейшей и наиболее сложной задачей.

Ключевые слова: художественный перевод, национальный колорит, проблема перевода, культурный контекст, языковая специфика, традиции, национальный дух, лексико-семантическая адаптация, народный менталитет, художественный стиль.

Milliy kolorit — bu asarda muayyan xalqning o'ziga xos ruhiyati, madaniy qadriyatlarini, urf-odat va an'analari, ichki dunyosi, dunyoqarashi, ijtimoiy hamda tarixiy muhitga mos kayfiyat va hodisalarning o'ziga xos aks etishidir. Badiiy asarlar orqali har bir xalq o'zining tarixini, ichki kechinmalarini,

qadriyatlarini namoyon etadi, o'qichi va auditoriyasiga ana shunday milliy jihatlarni yetkazishga harakat qiladi. Bunday asarni tarjima qilishda matnga singdirilgan milliy xususiyatlarni aslidagidek saqlash nafaqat til vositalarini, balki til ostidagi ruhiy va madaniy qatlamlarni ham nozik his etishni taqozo qiladi. Tarjimon buning uchun adabiy, tilshunoslik, madaniyatshunoslik va ba'zan psixologik bilimlarga ham ega bo'lishi kerak. Badiiy tarjimadagi asosiy muammolardan biri — matn muallifining milliy mentalitetining boshqa til vakiliga qanday yetkazilish masalasi hisoblanadi. Har bir xalq dunyoni o'zicha idrok qiladi, ma'lum voqealarga o'ziga xos munosabatda bo'ladi, so'z va iboralar bilan o'sha munosabat yoki ruhiyatni ta'riflaydi. Matndan taralgan ushbu ruh, mazmun va kolorit boshqa tilga ham shunday aniqlik va nafislik bilan yetib borishi kerak. Aks holda, tarjima natijasida asar asosiy mohiyatini, psixologik rangini, o'ziga xos milliy xususiyatlarini yo'qotib qo'yadi. Tarjimonda yuqori darajadagi hissiyot, til sezgirliigi, matn ichra yashirinib yotuvchi ma'nolarni teran anglash, ularni boshqa til imkoniyatiga moslashtirish mahorati bo'lishi lozim.[1]

Milliy koloritni tarjimada asosan uchta asosiy omil yordamida saqlash mumkin: leksik-semantik moslashuv, sintaktik moslashuv va madaniy kontekstni to'liq tushunish. Leksik-semantik moslashuvda tarjimon ona tilining so'z boyligi va semantik imkoniyatlarini chuqur bilishi, asl matndagi so'z va iboralarning ko'p ma'noli, obrazli sifatlarini to'g'ri qamrab olishi zarur. Sintaktik moslashuv esa har ikkala tilning grammatik tuzilmasiga, gap qurilishidagi milliy xususiyatlarga ehtiyotkorlik bilan yondashishni talab qiladi. Madaniy kontekst haqida so'z borganda, tarjimon xalq ongidagi maxsus ramzlar, simvollar, urf-odatlar, tarixiy va so'z san'atiga doir dallalarni to'g'ri anglab, ularni boshqa tilga ohangdorlik bilan bera olish uchun harakat qilishi muhim. Aks holda, tarjima yuzaki va tasodifiy so'zlar jamlanmasiga aylanib qolishi mumkin. Koloritda muhim ahamiyatga ega bo'lgan yana bir jihat bu – xalqona frazeologiyalar, ustozona iboralar, makkorona hazillar, shevaga oid so'z va ifodalarni aslidagidek saqlashdir. Tarjimon bunday ifoda va so'zlarni aynan ko'chirsa, ularning ma'nosi ikkinchi tilda tushunarsiz yoki g'alati ko'rinish qolishi mumkin. Shu sababli ham, tarjimon har bir iborani chuqur tahlil qilib, har ikki til madaniyati kontekstidan o'ziga mos eng yaqin ifodani tanlashga majbur bo'ladi. Bunda u har ikki tilning milliy zamini, tarixiy kelib chiqishi, zamonaviy o'rnlarda qay tarzda va qanday intonatsiyada qo'llanayotganini ham hisobga oladi. Bu ehtiyotkorlik milliy koloritni yo'qotmaslik, balki boshqa til va madaniyat vakilini ham o'sha ruhiyatga, o'sha muhitga yaqinlashtirish uchun muhim.

Badiiy tarjimada milliy koloritni yo'qotib qo'yish faqatgina tarjimonning bilimsizligidan emas, balki ayrim til va madaniyatlarning bir-biridan juda uzoq, hayot falsafasi, dunyoqarashi, qadriyatlari jihatidan keskin farqlanishidan ham kelib chiqadi. Har bir tilda faqat o'sha xalq hayotiga, tarixi yoki urf-odatlar bilan bog'liq bo'lgan so'z, ibora yoki frazeologik birikmalar mavjud bo'ladi. Ularni boshqa xalqlar vakillariga anglatish, tarjimada asliga yaqin aks ettirish doim ham oson emas. Tarjimon bu qiyinchiliklarni yengish uchun ijodkorlik va tadqiqot ishlariga murojaat qiladi, ba'zan turli izohli so'zlashuv, darslik va manbalarga tayanadi, so'zga izoh yoki ochiqlash bergan holda muallifga xos koloritni saqlashga intiladi.[2] Yana bir muammo – badiiy tarjimada har ikki tilda mavjud bo'lgan hissiy va elegik ohanglarni saqlashdir. Badiiy asar ruhiy kuchi, poetikasi, ohang va hissiy asab uzatmalari orqali o'quvchi qalbiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Tarjimon matnda ifodalangan his-tuyg'ular, intonatsiyalar, ijodiy musiqiylik, ritm va melodiya ohanglarini ham ilg'ab olishga harakat qilishi kerak. Buisiz, asar jonli, hayotiy, ruhiy ta'sir kuchi bor badiiy matnga aylanmay qoladi. Bu masala ayniqsa she'r, nasr, folklor, ikki so'zli hikoya, hikmat va boshqa qiziqarli janrlarni tarjima qilishda dolzarb muammodir, chunki bu janrlar matnida so'z va ibora ortidagi his-tuyg'u, tashbeh, mushtarak ong, umumxalq his-tuyg'usi chuqur yotadi.[3]

Milliy koloritni saqlash borasida til va madaniyatning o'zaro uzviy bog'liqligi ularni bir-biridan ajratib bo'lmazligini ko'rsatadi. Tarjimon tarjimasi uchun har ikki til madaniyatini chuqur o'rganishi va his qilishi, til birliklari zahirida yashirinib yotgan tarixiy va ramziy ma'nolarni to'g'ri his qilishi zarur. Aks holda, tarjima silliq va to'g'ri bo'lsa-da, asarning milliy ruhi, ona tilining ohanglari va hissiyoti yo'qolib ketadi. Badiiy tarjimaning eng katta vazifalaridan biri esa asardagi ohang, ruh, rangni saqlab qolishdir.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, badiiy tarjimada milliy koloritni saqlash – bu adabiy tarjimonning eng oliy mahorati va mas'uliyatidir. Bu yo'lga u ijodiy izlanish, zamonaviy adabiyot va madaniyatlararo til strategiyalaridan keng foydalanishi, har ikki tilda mavjud badiiy va madaniy boyliklarni to'liq his etishi zarur. Dunyoda madaniyat va tillar xilma-xil, ammo ular o'rtasidagi umumiylik – insoniyat ruhiyati, qadriyat va tafakkurlari uyg'unligi va o'zaro boyitilishida ko'zga tashlanadi. Badiiy tarjima bu jarayonda eng muhim ko'priklardan biri bo'lib, milliy kolorit muammosi esa mazkur sohaning dolzarb va abadiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Shu bois, har bir tarjimon tarjima jarayonida milliy ruh va madaniyatga sodiq

qolmog'i, asar ohangini, rangini, o'ziga xos uslubini asliga mos va to'liq saqlab qolishi har doimgidan ham ko'proq ahamiyat kasb etadi. Ana shundan keyingina, asliyat bilan tarjima orasida doimiy badiiy va madaniy bog'liqlik vujudga keladi, xalq va xalqlar o'zaro yanada yaqinlashadi, jahon adabiyoti esa yangi-yangi xalqona ruh, yangicha uslub va ohang bilan boyiydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduazizov S. (2018). "Badiiy tarjimada milliy koloritni saqlash masalalari." Zamonaviy filologiya, 2(2), 102-110.
2. Akbarov U. (2019). "O'zbek badiiy asarlari tarjimasida madaniy realiyalar talqini." Tarjima nazariyasi va amaliyoti, 4(3), 55-63.
3. Bekmurodova N. (2017). "O'zbek adabiyoti tarjimasida milliy unsurlar va ularning roli." O'zbek tili va adabiyoti jurnali, 1(1), 77-85.
4. Ergashova M. (2020). "Tarjimada milliy rang-baranglikni yetkazishdagi leksik-semantik muammolar." Filologiya fanlari, 3(4), 91-97.
5. Ismoilova N. (2021). "Badiiy tarjimalarda milliy ruh va uning ifodalanishi." Filologiya ilmiy axborotnomasi, 6(2), 122-129.
6. Jabborov S. (2019). "O'zbek-ingliz badiiy tarjimasida milliy o'ziga xoslikni saqlash." Til va tarjima, 2(9), 66-73.
7. Karimova G. (2022). "O'zbek adabiyoti asarlarini tarjima qilishda milliy koloritni yetkazish muammolari." Til va madaniyat, 8(1), 41-49.

PRACTICAL TIPS FOR TEACHING VOCABULARY TO YOUNG LEARNERS

Jumayeva Nodirabegim Yusuf qizi

Termiz davlat pedagogika instituti, maktabgacha va boshlang'ich ta'limda
xorijiy til (ingliz tili) yo'nalishi 4-kurs 401-guruh talabasi.
nodirabegimjumayevao5@gmail.com
+998947987744

Annotation: This article examines effective and practical methods for teaching vocabulary to young learners. It discusses the psycholinguistic characteristics of children, principles of vocabulary acquisition, and modern approaches such as visual support, TPR, gamification, contextual teaching, and multisensory techniques. The study also highlights assessment strategies, common challenges, and practical solutions to ensure better vocabulary retention and learner motivation. The findings emphasize that vocabulary instruction for young learners must be interactive, engaging, and developmentally appropriate.

Keywords: young learners, vocabulary teaching, TPR, gamification, visual methods, contextual learning, assessment strategies, multisensory approach.

YOSH O'QUVCHILARGA LUG'AT O'RGATISH BO'YICHA AMALIY MASLAHATLAR

Annotatsiya: Ushbu maqolada yosh o'quvchilarga lug'atni samarali va amaliy tarzda o'rgatish usullari tahlil qilinadi. Unda bolalarning psixolingvistik xususiyatlari, so'z boyligini egallash tamoyillari hamda vizual yordam, TPR (Total Physical Response), gamifikatsiya, kontekstual o'qitish va ko'p sezgi (multisensor) uslublari kabi zamonaviy yondashuvlar muhokama qilinadi. Tadqiqotda, shuningdek, baholash strategiyalari, keng tarqalgan muammolar va ularni hal etishning amaliy yechimlari yoritilgan. Natijalar yosh o'quvchilarga lug'at o'rgatish jarayoni interaktiv, qiziqarli va rivojlanish darajasiga mos bo'lishi zarurligini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: yosh o'quvchilar, lug'at o'rgatish, TPR (Jismoniy javob orqali o'qitish), gamifikatsiya, vizual usullar, kontekstual o'qitish, baholash strategiyalari, ko'p sezgi yondashuvi.

ПРАКТИЧЕСКИЕ СОВЕТЫ ПО ОБУЧЕНИЮ ЛЕКСИКЕ МЛАДШИХ УЧАЩИХСЯ

Аннотация: В данной статье рассматриваются эффективные и практические методы обучения словарному запасу у младших учащихся. Обсуждаются психолингвистические особенности детей, принципы усвоения лексики, а также современные подходы, такие как визуальная поддержка, метод TPR (Total Physical Response), геймификация, контекстное обучение